

MORA

FÖR- OCH GRUNDSKOLEFÖRVALTNINGEN

GYMNASIEFÖRVALTNINGEN
MORA KOMMUN

ELEVHÄLSOPLAN

Barn och elever i för-, grund- och gymnasieskola

2014, reviderad vårterminen 2017

Postadress

Mora kommun, 792 80 Mora

Telefon

0250-260 00 vx

E-post

mora.kommun@mora.se

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Syftet med elevhälsoplanen.....	5
Vad är elevhälsa?.....	5
Förebyggande och hälsofrämjande arbete.....	5
Tillgänglighet.....	6
Barn- och elevers delaktighet i utbildningen.....	7
Elevhälsans organisation.....	8
Förskoleteam och barnhälsoteam.....	8
Elevhälsoteam.....	8
Basteam.....	9
Elevhälsoarbetet och elevhälsopersonalens uppdrag.....	9
Förskolechef/rektor.....	10
Arbetslag.....	10
Klasslärare/mentor/handledare.....	10
Speciallärare:.....	11
Specialpedagog.....	11
Kurator.....	11
Elevhälsans medicinska insats - skolsköterska och skolläkare.....	12
Samordnande skolsköterska.....	12
Skolläkare.....	12
Skolpsykolog.....	12
Övrig personal på den centrala elevhälsoenheten.....	13
Kontakt för elever med syn- och hörselnedsättningar.....	13
Familjepedagog.....	13
Talpedagog.....	13
Logoped.....	13
Stödinsatser.....	14
Extra anpassningar.....	14
Särskilt stöd.....	14
Samverkan och övergångar.....	14
Anmälningsskyldighet.....	15
Sekretess.....	15
Överklagan och anmälan.....	16

Elevhälsoplanen har på för- och grundskolenämndens och gymnasienämndens uppdrag utarbetats av representanter från för- och grundskoleförvaltningen, gymnasieförvaltningen och elevhälsoenheten.

Inledning

Mora kommuns elevhälsoplan är ett centralt ramverk för alla som arbetar inom för-, grund- och gymnasieskola. Det som i elevhälsoplanen benämns som elevhälsa och elevhälsoarbete innefattar all personal på vår för-, grund- och gymnasieskola men även den centrala elevhälsoenhetens samtliga professioner; familjepedagog, kuratorer, logoped, skolläkare, specialpedagoger, skolpsykolog, skolsköterskor och. Talpedagog. Den lokala elevhälsan innefattar den personal som ingår i skolans elevhälsoteam: rektor, speciallärare, skolsköterska, kurator, specialpedagog.

Alla som arbetar i verksamheterna är delaktiga i och ansvariga för elevhälsoarbetet som syftar till att skapa goda lärmiljöer för barn och elevers kunskapsutveckling och personliga utveckling.

Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan all personal. Elevhälsoarbetet bedrivs i alla skolans miljöer, inte minst i klassrummet där läraren spelar en central roll. Personal i den centrala elevhälsoenheten behöver samverka med annan pedagogisk personal för att utveckla skolornas fysiska, social och fysiska miljö i syfte att skapa tillgängliga lärmiljöer och ge barn och elever goda förutsättningar för lärande och utveckling.

Elevhälsoplanen tar sin utgångspunkt i:

- Skollagen (2010:800)
- Läroplan för förskola (Lpfö 98, reviderad 2010)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2011, reviderad 2016)
- Läroplan för grundsärskola (2011, reviderad 2016)
- Läroplan för gymnasieskolan, Gy 11
- Socialtjänstlagen
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Barnkonventionen
- Kommunala planer, policydokument och kvalitetskrav
- Vägledning för elevhälsan (Socialstyrelsen och skolverket 2016)
- Allmänna råd ”Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram” (Skolverket 2014)
- Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning (SPSM 2016)

Syftet med elevhälsoplanen

Planen syftar till att all personal inom de olika verksamheterna ska ha en gemensam syn på vad elevhälsa och elevhälsoarbete är. Elevhälsoplanen ska fungera som ett stöd för förskolechefer, rektorer och personal i elevhälsoarbetet. Planen ska också vara ett stöd i arbetet med att upprätta riktlinjer och mål för det lokala elevhälsoarbetet på respektive enhet.

Vad är elevhälsa?

Elevhälsa är ett samlingsbegrepp för skolans uppdrag att främja varje barns/elevs hälsa, lärande och utveckling. Uppdraget omfattar all personal som arbetar i verksamheten och ett generellt elevhälsoarbete sker dagligen.

Ett generellt elevhälsoarbete på för-, grund och gymnasieskolan ska innefatta all personal i verksamheten och förutsätter ett nära samarbete mellan dessa och elevhälsoteamet för att tillsammans skapa tillgängliga lärmiljöer för barn/elever samt ge goda förutsättningar för dem att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Det innebär också att barn/elev ges inflytande över utbildningen och skolan ser till att rutiner för samarbetsformer med vårdnadshavare finns.

Förebyggande och hälsofrämjande arbete

"Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas" (Skollagen, 2010:800 2 kap 25§)

"Främjande insatser innebär att arbeta med friskfaktorer för att uppnå generella hälsovinster. Insatserna riktar sig till alla och kan ge effekter på en rad olika hälsoproblem. Ett främjande perspektiv är på så sätt ett samlat förhållningssätt med många potentiella vinster och vinnare. Att till exempel skapa ett gott skolklimat med goda relationer mellan elever och mellan elever och vuxna, där eleverna är motiverade och känner sig delaktiga kan öka elevernas trivsel, förbättra deras studieresultat och göra dem mindre utsatta för stress" (Skolverket, Elevhälsans uppdrag-främja, förebygga och stödja elevens utveckling mot målen). Ett hälsofrämjande arbete har ett salutogent perspektiv och fokuserar således på friskfaktorer som till exempel trygghet, trivsel, studiero, fysisk miljö, strukturer och rutiner.

"Till skillnad från ett främjande perspektiv innebär ett förebyggande arbete att ha fokus på mer enskilda avgränsade problem. Insatserna kan i likhet med det främjande arbetet rikta sig till alla men ha ett smalt, specifikt problemområde i fokus" (Skolverket, Elevhälsans uppdrag-främja, förebygga och stödja elevens utveckling mot målen). Ett förebyggande arbete fokuserar på att identifiera riskfaktorer som till exempel läs- och skrivsvårigheter, rökning, mobbning, skolfrånvaro.

Förskolechef/rektor har ansvar att utforma och utveckla ett elevhälsoarbete så att barn/elever får det stöd de behöver för att utvecklas så långt det är möjligt mot utbildningens mål. En förutsättning för ett förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete är att verksamheten har ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet innebär att följa upp resultat och måluppfyllelse, analysera och bedöma utvecklingsbehov samt planera och genomföra insatser. Det systematiska kvalitetsarbetet sker löpande under året på respektive enhet.

En fungerande tid för barn/elev i förskola och skola är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för ett välfungerande liv. Elevhälsoarbetet ska därför fokusera på friskfaktorer och ha förväntningar på att alla barn/elever kan utvecklas och nå utbildningens mål.

Att bedriva ett förebyggande och hälsofrämjande arbete innebär att:

- stimulera till utveckling av verksamheten, bidra till att skapa tillgängliga lärmiljöer, pedagogiskt, fysiskt och socialt, som främjar lärande och god utveckling och hälsa hos alla barn och elever
- främja en hälsosam livsstil, goda matvanor, rörelse och en aktiv fritid
- ha ett helhetsperspektiv gällande organisation-, grupp- och individnivå
- samarbeta med barn/elev, vårdnadshavare och andra funktioner som är till stöd för barns/elevs utveckling
- utgå från barnens/elevs styrkor och förmågor
- ta hänsyn till och skapa förutsättningar så att barn/elevs tankar och önskemål tas tillvara
- förebygga och tidigt upptäcka samt uppmärksamma skolrelaterade problem på organisation-, grupp- och individnivå
- undanröja hinder för varje barns/elevs lärande och utveckling
- uppmärksamma, kartlägga, analysera och åtgärda för barn/elev som riskerar att inte nå utbildningens mål

Tillgänglighet

Tillgänglighet i förskola och skola handlar om att alla barn/elever ska ges tillgång till och möjlighet att ta del av lärande och gemenskap i hela lärmiljön. Tillgänglighet är ett begrepp som beskriver hur väl en organisation, verksamhet, lokal eller plats fungerar för barn/elever oavsett funktionsförmåga. Om lärmiljön inte är tillgänglig är det svårt för barnet/eleven att vara delaktig fullt ut. I en tillgänglig lärmiljö kan varje barn/elev utvecklas så långt som möjligt, utifrån målen för utbildningen. Verksamheter som främjar en tillgänglig lärmiljö identifierar och undanröjer hinder. Det innebär att aktivt åtgärda, utveckla och förbättra lärmiljön så att alla barn/elever kan ta del av lärande och gemenskap. Barn/elevs rätt till utbildning innebär att utbildningen måste vara tillgänglig i alla sammanhang under hela dagen.

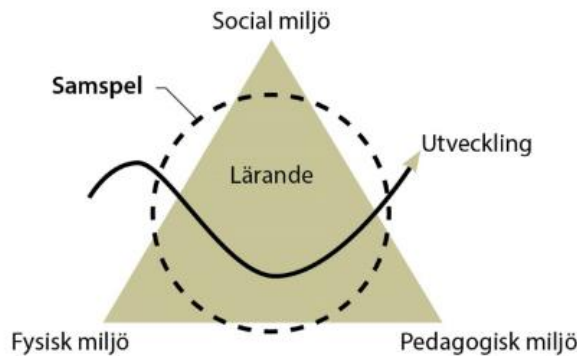
Tillgängliga lärmiljöer handlar om att barn/elever:

- får rätt till en utbildning anpassad efter deras förutsättningar och där de får sina behov tillgodosedda
- får möjlighet att vara delaktiga i en gemenskap
- får tillgång till pedagogiska strategier och stödstrukturer, alternativa verktyg och andra anpassningar
- får tillgång till rum för lärande som är anpassade utifrån olika förutsättningar och behov, både inne och ute

För- och grundskolan har valt att kartlägga tillgängligheten i verksamheterna med hjälp av Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) värderingsverktyg. I värderingsverktyget kartläggs den pedagogiska-, sociala- och fysiska lärmiljön samt förutsättningar för lärande. I

kartläggningen identifieras utvecklingsområden som varje verksamhet sedan lyfter in i sitt systematiska kvalitetsarbete.

Tillgänglighetsmodellen ligger som grund för värderingsverktyget. Modellen består av fyra områden vilka visar hur dessa samspejar med varandra:

Samspelet i tillgänglighetsmodellen

Barn- och elevers delaktighet i utbildningen

”Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen” (Skollagen 2010:800, kap.4 §9).

För att främja elevernas delaktighet i grundskolan finns i alla dokument som rör elevens utveckling lärmiljöer och utbildning rubriker med där elev/vårdnadshavares åsikter ska komma fram. För att ge eleven möjlighet att få sin ”röst” hörd ska personal i skolan skapa goda förutsättningar för att dennes åsikter ska komma fram. Det görs bland annat genom individuellt anpassade kartläggningar/enkäter med till exempel bildstöd.

Alla elever i grundskolan ska enligt skollagen erbjudas minst tre hälsosamtal, för gymnasiet gäller minst ett. Då hälsosamtalen omfattar alla elever så gör det att alla elever har möjlighet att få sina röster hörda. Hälsosamtalen utgör en viktig källa för kunskap om hur alla elever på upplever lärmiljöerna på sin skola. Utifrån den kunskapen kan all personal och elevhälsoteamet få information om hur man ska arbeta vidare för att skapa tillgängliga lärmiljöer.

Varje år får alla elever i grund- och gymnasieskolan svara på enkäter kring trivsel, trygghet och studiero. I enkäterna får eleven svara på frågor som rör deras skolsituation. Utifrån den kunskapen kan all personal och elevhälsoteamet få information om hur man ska arbeta vidare för att skapa tillgängliga lärmiljöer.

Elevinflytande främjar elevernas förmåga att ta eget ansvar och ökar lusten att lära, det stärker även relationerna mellan lärare och elever. Elevråd är ett forum som finns på de flesta skolor med representanter för elever, pedagoger och/eller rektor där det kan lyftas frågor som rör elevernas utbildning och arbetsmiljö. Elevråd eller liknande forum blir ett konkret sätt för

eleverna att lära sig hur demokratiska beslut fattas och fattade beslut får större acceptans. Det är också viktigt att både elever och pedagoger vet vilka frågor som eleverna kan ha inflytande över, det kan till exempel vara vilket läromedel som ska användas, i vilken takt och ordning olika uppgifter ska göras, vilka arbetsformer man ska använda och på vilket sätt en uppgift ska redovisas.

Kommunens ungdomsstrateg har bland annat till uppgift att anordna en demokratidag varje år. Demokratidagen syftar till att ge unga mellan 9–19 år inflytande i frågor som rör flera övergripande områden. Demokratidagarna utgår ifrån olika teman, deltar gör elevrepresentanter, politiker och tjänstemän. Diskussioner sker i grupper under ledsagning av elever som är utbildade gruppleddare. I grupperna finns även så kallade samtalsuppmuntrare, tjänstemän och politiker, som har till uppgift att hålla samtalen igång och inhämta så mycket information som möjligt. Uppföljning av arbetet under demokratidagen sker under en dag då elevrådsrepresentanter, tjänstemän och politiker återigen träffas.

Elevehälsans organisation

Det som vi i dagligt tal kallar elevhälsan är de professioner som arbetar dels i den centrala elevhälsoenheten men också den personal som ingår i skolans egna elevhälsoteam.

I den centrala elevhälsoenheten arbetar specialpedagoger riktade mot för- och grundskola, talpedagog, logoped, specialpedagog/kontakt syn och hörsel, kuratorer, skolsköterskor, familjepedagog samt skolpsykolog och skolläkare. Verksamheten leds av verksamhetschef. Verksamhetschefen har delegerat det medicinska ledningsansvaret för elevhälsans medicinska insats till skolläkaren.

Speciallärare finns anställda på de flesta grundskolor och på gymnasiet, dessa ingår i de flesta fall i skolans elevhälsoteam.

Gymnasiet har egna specialpedagoger anställda i verksamheten. Dessa ingår i elevhälsoteamen, övriga kompetenser köps in från den centrala elevhälsoenheten.

Förskoleteam och barnhälsoteam

Som stöd till förskolorna i kommunen finns ett förskoleteam i vilka specialpedagoger som arbetar mot förskolan ingår. I teamet kan pedagoger från förskolorna lyfta ärenden som de behöver råd och stöd kring. Innan ett ärende lyfts till förskoleteamet ska arbetslaget själva arbetat med anpassningar på organisations-, grupp- och individnivå. På teamet kan även förskolechef delta. I teamet kommer man gemensamt fram till insatser som ska genomföras på de olika nivåerna. Specialpedagogerna kan också utifrån vad teamet kommer fram till få uppdrag kring beslutade insatser. Specialpedagogerna som arbetar mot förskolan ingår även i så kallat barnhälsoteam i vilka andra professioner från barnhälsovården ingår.

Elevehälsoteam

På alla kommunens grundskolor och på gymnasiet finns lokala elevhälsoteam (EHT) där rektor är ansvarig. I EHT ingår rektor och personal från den centrala elevhälsoenheten; skolsköterska, kurator, specialpedagog samt vid behov skolpsykolog och skolläkare. På grundskolans EHT kan även logoped, talpedagog och familjepedagog bjudas in vid behov. Speciallärare, studie- och yrkesvägledare och kamratstödare från skolan kan också ingå i EHT. Elevhälsoteamets främsta uppgift är att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och vara delaktig i att kartlägga, analysera, föreslå, genomföra och följa upp elevhälsoarbetet på

skolan. Elevhälsoteamet fungerar även som stöd till enskilda pedagoger, arbetslag, elever och vårdnadshavare i arbetet kring enskilda elever. Till EHT lyfter pedagoger ärenden med frågeställningar kring enskilda elever och deras skolsituation. När ärenden behandlas i EHT kan de olika professionerna bidra med sina kompetenser i arbetet med att hitta lösningar som leder till att det fungerar bättre för eleven i skolsituationen. I vissa fall beslutar EHT att lyfta elevärenden vidare till basteamet.

Basteam

I basteamet deltar skolläkare, skolpsykolog samt aktuell skolas specialpedagog, skolsköterska, kurator, logoped deltar vid grundskolans basteam. Andra yrkesfunktioner såsom rektor, talpedagog och familjepedagog kan delta vid behov. Syftet med basteamet är att göra tvärprofessionella kartläggningar och bedömningar när eleven inte utvecklas som förväntat. Basteamet leds av skolläkare och respektive skolas skolsköterska har samordningsansvar. Innan ett ärende tas upp i basteam ska en tydlig frågeställning formuleras och en pedagogisk bedömning upprättas, Checklista för delaktighet och tillgänglighet samt andra relevanta kartläggningar med insatser som gjorts och resultatet av dessa bifogas.

Utifrån basteamets rekommendationer beslutas i vissa fall att en basutredning genomförs. Basutredningen innefattar en pedagogisk-, social-, psykologisk- och medicinsk bedömning. Efter att en basutredning genomförts kan basteamet i vissa fall remittera ärendet vidare för en fördjupad utredning till barn- och ungdomshabiliteringen eller barn- och ungdomspsykiatrin.

Elevhälsoarbetet och elevhälsopersonalens uppdrag

Elevhälsan ska vara en resurs i arbetet för hälsofrämjande utveckling i för-, grund- och gymnasieskola. Det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet som bedrivs är en del av en långsiktig skolutvecklingsprocess.

I nedanstående text kommer först en beskrivning av det generellt och individuellt riktade arbete som elevhälsan gör, därefter följer en beskrivning av varje professions uppdrag i verksamheternas lokala elevhälsoarbete.

Det ingår i elevhälsans *generellt* riktade arbete att:

- främja barnets/elevens lärande, utveckling och hälsa
- förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter
- bidra till att skapa tillgängliga lärmiljöer som främjar lärande, motivation, utveckling och hälsa

Det *generella* arbetet kan innebära att elevhälsan:

- samverkar med skolans pedagogiska personal i arbetsmiljöfrågor samt det övergripande hälsofrämjande och förebyggande arbetet
- bistår skolledning med information, råd och utredningar i frågor som har betydelse för elevernas lärande, utveckling och hälsa
- arbeta för en säker och god arbets- och lärandemiljö för eleverna
- uppmärksammar förhållanden i elevernas närmiljö som kan öka risken för skador, ohälsa, utsatthet och kränkningar
- tar del av aktuell vetenskaplig utveckling inom relevanta områden för att utveckla elevhälsans arbete

- samarbetar kontinuerligt och strukturerat med pedagogisk och annan personal på skolan
- samverkar med landstingets hälso- och sjukvård, kommunens socialtjänst, ungdomsmottagningar och tandvård

Det ingår i elevhälsans *individuellt* riktade arbete att:

- bidra med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa
- uppmärksamma och på rektorns uppdrag utreda orsaker till inlärningsproblem
- uppmärksamma och utreda orsaker till ohälsa
- bidra med åtgärder och anpassning för varje enskild elev i behov av särskilt stöd

Det *individuellt* riktade arbetet kan innebära att elevhälsan:

- är delaktiga i uppgiften att identifiera och åtgärda problem i elevens lärande, utveckling och hälsa
- deltar i arbetet med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar
- aktivt bistår elever som behöver särskilt stöd

Förskolechef/rektor

Förskolechef/rektor har det yttersta ansvaret för elevhälsan i verksamheten och är den som leder detta arbete. Denne ansvarar för att utforma undervisning och elevhälsans verksamhet så att barn/elever får de anpassningar och stöd de behöver. De ska även ansvara för att upprätta kontakter mellan hem och skola om det uppstår problem och svårigheter för barnet/elevens i verksamheten. Då rektor får kännedom om att en elev är i behov av anpassningar och stöd skall rektor se till att behovet utreds. Eventuellt beslut om åtgärdsprogram, placering i särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång eller andra stödinsatser fattas av rektor. Rektor är sammankallande till elevhälsoteamet för.

Arbetslag

Arbetslaget fyller en viktig funktion när det gäller skolans lokala elevhälsoarbete, de har ett övergripande ansvar för att inom sina ramar se över möjlighet att omfördela resurser. Arbetslaget känner till de olika gruppernas/klassernas behov och kan utifrån det analysera och bedöma dessa på grupp- och individnivå.

Klasslärare/mentor/handledare

- ansvarar för det dagliga arbetet i klassen och för att nödvändig information om eleverna kommer till rätt forum
- ansvara för att bygga en relation med elev och vårdnadshavare samt ha kontakt med hemmet vid behov
- genomföra utvecklingssamtal och ansvara för elevens individuella studieplan
- ge stödinsatser i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen
- upprätta pedagogiska bedömningar och pedagogisk utredning samt åtgärdsprogram i samråd med speciallärare och/eller specialpedagog

Speciallärare:

- rådgivande i frågor som rör elevers språk-, skriv-, och läsutveckling samt matematikutveckling
- stöd till pedagoger och arbetslag i arbetet med extra anpassningar
- upprätta (grundskola) och genomföra pedagogiska utredningar, utforma (grundskola) och vara ett stöd i genomförandet av åtgärdsprogram tillsammans med lärare/mentor/handledare
- analysera svårigheter på grupp- och individnivå i olika lärmiljöer samt individanpassa arbetssätt för elever i behov av särskilt stöd
- rådgivande stöd till pedagoger i undervisningen
- planera och genomföra insatser för elever i behov av särskilt stöd
- arbetar på rektors uppdrag med andra förekommande arbetsuppgifter, tex. ansvar för screeningar.

Specialpedagog

- tillföra specialpedagogisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av det förebyggande och hälsofrämjande arbetet i verksamheten
- analysera svårigheter på organisation-, grupp- och individnivå i olika lärmiljöer samt individanpassa arbetssätt för elever i behov av särskilt stöd
- kartlägga hinder och möjligheter i lärmiljöerna och identifiera elevers behov av särskilt stöd
- genomföra och vara ett stöd i upprättandet av pedagogiska utredningar och åtgärdsprogram tillsammans med lärare/mentor/handledare
- ge handledning och konsultation till pedagogisk personal
- stöd till förskolechef och rektor i frågor som rör verksamheten
- följa upp, utvärdera och stödja utvecklingen av verksamhetens lärandemiljöer
- erbjuda utbildningsinsatser

Kurator

- tillföra psykosocial kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- genomföra samtal, såsom stöd-, motivations- och krissamtal liksom utredande och rådgivande samtal med enskilda elever och deras familjer relaterade till skolsituationen
- på rektorns uppdrag utreda och bedöma den sociala och psykosociala situationen för enskilda elever, bland annat som underlag inför beslut om särskilt stöd och vid upprättande av åtgärdsprogram samt inför elevernas mottagande i grund- och gymnasiesärskolan
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bidra med kunskap om risk- och skyddsfaktorer för elevers hälsa, sociala situation, lärande och utveckling
- bidra med kunskaper om samhällets stödsystem
- delta i arbetet med skolans struktur och organisation när det gäller värdegrund och likabehandling
- ta tillvara kunskap om elevernas generella psykosociala hälsa och sociala situation i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Elevhälsans medicinska insats - skolsköterska och skolläkare

- tillföra medicinsk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök (förskoleklass, årskurs 4, 7 och första året på gymnasiet) tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheterna och vid yrkesvägledning
- ta tillvara kunskap om elevernas hälsa i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Samordnande skolsköterska

Befattningshavaren ska tillsammans med skolläkaren medverka till att verksamheten inom elevhälsans medicinska insats (EMI) bedrivs enligt gällande författning, enhetliga riktlinjer och moderna normer genom att:

- utarbeta former för samarbete mellan skolsköterskor inom kommunen, regionalt samt verka för stimulans, stöd och gemenskap i gruppen
- bevaka behovet av och ta initiativ till gemensam yrkesspecifik fortbildning
- i samverkan med skolsköterskor och skolläkare utveckla nya metoder och rutiner för EMI
- medverka till att utveckla och genomföra kvalitetssäkringssystem för EMI samt tillsammans med verksamhetschef årligen skriva patientsäkerhetsberättelse

Skolläkare

Ansvar för vissa medicinska ledningsuppgifter innefattar att:

- tillgodose hög patientsäkerhet och god kvalitet i Elevhälsans medicinska insatser
- det finns ledningssystem för att systematiskt och fortlöpande utveckla verksamhetens kvalitet.
- ansvara för att det finns rutiner för avvikelshantering och anmälan enligt Lex Maria
- aktuell lagstiftning och andra nationella styrdokument följs

Skolpsykolog

- i kartläggande och stödjande samtal med pedagoger tillföra psykologisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- på rektorns uppdrag genomföra psykologiska utredningar och bedömningar av elever, grupper och organisationer för att bidra med psykologisk kunskap om elevers förutsättningar för lärande och behov av stöd. Utredningen åtföljs av en samplanering

med föräldrar och berörd personal för att omsätta bedömningen i pedagogiska åtgärder.

- ge handledning och konsultation till skolans personal
- krisstöd och konflikthantering till elever, vårdnadshavare och pedagoger
- bidra med psykologisk kunskap kring skydds- och riskfaktorer för elevers hälsa, lärande och utveckling, till exempel genom utbildning kring psykisk hälsa och ohälsa
- ta tillvara kunskap om elevers psykiska hälsa i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Övrig personal på den centrala elevhälsoenheten

På den centrala elevhälsoenheten finns också personal inom andra professioner än de som beskrivits ovan och nedan följer en beskrivning av respektive yrkesgrupps uppdrag.

Kontakt för elever med syn- och hörselnedsättningar

Uppdraget gäller elever i förskoleklass t.o.m. åk 9. På gymnasiet finns en speciallärare som till viss del har detta uppdrag.

- att ha kunskap om var elever med hörsel- och synnedsättning finns i kommunen
- att ha viss baskunskap om funktionsnedsättningen och vilket stöd eleven kan få
- att ta emot och förmedla information från Pedagogiska hörselvården/syncentralen samt Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) till berörd personal
- att ha samarbete med berörd personal inom elevhälsan

Familjepedagog

Familjepedagogen arbetar mot för- och grundskola och fungerar som en länk mellan familj och skola. Tillsammans med viktiga personer för familjen och barnet/eleven arbetar denne fram lösningar som fokuserar på resurser och förmågor. Har också samtal med föräldrar om föräldrarollen och den utmaning det är att vara en tillräckligt bra förälder. Familjepedagogen genomför föräldrautbildning och pedagog Connect samt handledning för personal inom förskola och skola.

Talpedagog

Talpedagogen arbetar inom förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan och erbjuder stöd till elever med språkstörning genom kartläggning, utredning, direkt arbete med elev/grupp och konsultation/handledning till pedagoger och vårdnadshavare. Talpedagogen kan även ge konsultativt stöd vid läs- och skrivsvårigheter. Arbetet sker i samverkan med elev, vårdnadshavare, skolpersonal, personal inom den centrala elevhälsoenheten samt externa instanser som exempelvis Barn- och ungdomshabiliteringen, länslogopedin och SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten). Ärenden till talpedagog kommer från skolans elevhälsoteam samt landstingets logopeder.

Logoped

Logopedens uppdrag riktas till förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Logopeden arbetar främst handledande/konsultativt inom områdena tal, språk och kommunikation. Logopeden kan även ge konsultativt stöd vid läs- och skrivsvårigheter. Uppdraget innefattar även kartläggningar inom området tal, språk och kommunikation samt behandling individuellt eller i grupp utifrån logopedens bedömningar och prioriteringar. Arbetet sker i samverkan med elev, vårdnadshavare, skolpersonal, personal inom den centrala elevhälsoenheten samt

externa instanser som exempelvis Barn- och ungdomshabiliteringen, länslogopedin och SPSM. Ärenden till logoped kommer från skolans elevhälsoteam samt landstingets logopeder.

Stödinsatser

Extra anpassningar

Kollegialt samarbete och överväganden inom arbetslaget är alltid det första steget i arbetet med att bedöma och möta behov hos barn och elever. Speciallärare och/eller specialpedagoger kan vara ett stöd i det arbetet. Extra anpassningar är stödinsatser av mindre ingripande karaktär som kan ges av pedagoger inom ramen för den ordinarie undervisningen. Inget formellt beslut krävs för sådana stödinsatser. I fall där individuell utvecklingsplan/studieplan finns så bör extra anpassningar dokumenteras i denna eller i ett dokument som bifogas. I grundskolan dokumenteras extra anpassningar i Checklistan för delaktighet och tillgänglighet. Bestämmelsen om extra anpassningar gäller för elever i alla skolformer, utom förskolan, samt för fritidshemmet.

När stödbehoven inte kan tillgodoses enbart med hjälp av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen anmäls detta till rektor och skolans elevhälsoteam konsulteras.

Särskilt stöd

Enligt skollagen (SFS 2010:800) 1 kap 4 § och 3 kap 3 § är skolans uppgift att se till att alla elever utvecklas så långt som möjligt och når utbildningens mål. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att hänsyn ska tas till alla elevers olika behov för att uppväga skillnader i deras förutsättningar. Om en elev riskerar att inte uppnå kunskapskraven eller uppvisar andra svårigheter i skolsituationen, ska detta anmälas till rektor och behovet av särskilt stöd ska utredas skyndsamt. Rektor tar utifrån utredningen beslut om eleven har behov av särskilt stöd och därvid om åtgärdsprogram ska upprättas eller ej.

Det kan i vissa fall vara svårt att dra en gräns mellan vad som bedöms vara extra anpassning och särskilt stöd. Särskilt stöd handlar om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra inom ramen för ordinarie undervisning. Det avgörande om det ska bedömas som extra anpassning eller särskilt stöd handlar om insatsens varaktighet och omfattning. Bestämmelserna om särskilt stöd gäller för elever i alla skolformer, utom förskolan och vuxenutbildningarna, samt för fritidshemmet.

För förskolan gäller inte bestämmelserna om extra anpassningar och särskilt stöd då målen i förskolan inte avser individuella barns prestationer. I förskolan sätts istället insatser in på grupp- och organisationsnivå. Dock gäller att barn i förskolan, som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver. Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn, barnets vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska förskolechefen se till att barnet ges sådant stöd.

Samverkan och övergångar

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för barn/elevers utveckling, lärande och skolgång krävs samarbete och ett gemensamt ansvar mellan skola och vårdnadshavare. Grunden för detta samarbete är att skapa en tillitsfull relation mellan skola, barn/elev och vårdnadshavare.

För att skapa en god lärmiljö, både generellt och individuellt, är samverkan mellan förskolan och skolans personal och elevhälsan oumbärlig. De olika professionerna inom elevhälsan kan, med sina specifika kunskaper, bidra med en tvärprofessionell kompetens som tillsammans med pedagogernas kunskap ger förutsättningar för en bred kartläggning, analys och bedömning av barns/elevs behov av stöd. Att skapa goda förutsättningar för att samverkan fungerar väl mellan den centrala elevhälsoenhetens personal, arbetslag och pedagoger är viktigt och förskolechef/rektorer ansvarar för detta arbete.

Vid övergångar inom och mellan skolformer är samverkan mellan personal och med elev/vårdnadshavare av stor betydelse för att nödvändig information barnets/elevs lärandesituation inte ska gå förlorad. I kommunen finns en handlingsplan för övergångar inom och mellan skolor och skolformer som gäller från förskola till gymnasiet. Planen beskriver när och hur samverkan ska gå till för att övergångarna ska fungera så bra som möjligt för barn och elever. I arbetet vid övergångar är den skriftliga dokumentationen av barn och elevs behov av anpassningar och stödinsatser av största vikt. I handlingsplanen beskrivs vilken typ av dokumentation som ska användas och finnas med vid övergångar.

Samverkan med andra aktörer kring barn och elever är också av största vikt. Exempel på sådana aktörer är: hälso- och sjukvård, barn- och ungdomshabilitering, barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänst.

Anmälningsskyldighet

Enligt 14 kap 1§ i Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) är all skolpersonal skyldig att genast anmäla om de får veta eller misstänker att ett barn far illa. Skolpersonal är även skyldig att lämna alla uppgifter som kan vara viktiga i en utredning som socialtjänsten gör.

Sekretess

För verksamheten i förskola och skola gäller bestämmelserna i lagen om offentlighet och sekretess (2009:400). Varje profession inom den centrala elevhälsoenheten ansvarar för att hålla sig till gällande sekretess och att känna till vilka möjligheter som finns för att byta nödvändig information inom ramen för elevhälsoarbetet. Sekretessen är ett skydd för individen och dess familj.

Varje kommunal nämnd som bedriver utbildning är en egen myndighet. Sekretess gäller mellan verksamhetsgrenar inom en myndighet om de är självständiga i förhållande till varandra, som till exempel mellan förskola och skola. I förskolan gäller stark sekretess och det krävs samtycke av vårdnadshavare för att få överföra information från förskolans personal till skolans personal.

Ofta kräver den centrala elevhälsoenhetens arbete att man kan ha ett fungerande informationsutbyte både med annan personal inom skolan men också med andra myndigheter som till exempel hälso- och sjukvård, socialtjänst eller barnet/elevs vårdnadshavare.

Elevhälsans medicinska insats är en självständig verksamhetsgren så för skolläkare, skolsköterska och logoped (om denne undersöker, utreder eller behandlar en individuell elev) gäller samma sekretessbestämmelser som för annan hälso- och sjukvårdspersonal, så kallad stark sekretess. Detta innebär att uppgifter om enskildes hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden endast får lämnas, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men av att uppgiften lämnas ut. Det medför att elevhälsans medicinska insats måste göra en sekretessprövning för att lämna ut uppgifter till den andra verksamhetsgrenen inom skolan, det vill säga den centrala elevhälsoenhetens övriga delar eller annan personal inom skolan. Om det är

nödvändigt att lämna ut uppgifter för att eleven ska kunna få det stöd denne behöver får dessa lämnas ut till övrig personal, tex. rektor eller övriga inom verksamheten. Stark sekretess gäller också för uppgifter om elevs hälsotillstånd och andra personliga förhållanden inom hela den centrala elevhälsoenheten. Svag sekretess gäller för särskild elevstödande verksamhet i övrigt, som när annan personal, till exempel en elevassistent ger stöd till eleven. Svag sekretess gäller också för uppgifter som rör ärenden av disciplinär natur och avstängning av en elev för vidare studier. För beslut i ärenden gäller ingen sekretess alls vilket får betydelse för tex. åtgärdsprogram då dessa tas med i ett beslut och bör därmed behandlas med försiktighet.

Skolpsykolog-, kurator-, specialpedagog, talpedagog-, och familjepedagogs verksamhet anses inte tillhöra en självständig verksamhetsgren utan ingår i samma verksamhet som övriga skolan, vilket innebär att ingen sekretess finns mellan dem och verksamhetens övriga personal. Detta gäller även logoped i de ärenden då denne handleder personal eller arbetar med andra generella insatser. Dock är det inte helt fritt att lämna ut uppgifter och utbyte av sekretessbelagda uppgifter, dessa ska hanteras med omdöme. Sekretessbelagd information kan lämnas om det anses behövligt för att annan person ska kunna utföra sina arbetsuppgifter. Barn/elever och vårdnadshavares integritet ska respekteras så långt det är möjligt.

För att underlätta att sekretessbelagda uppgifter kan lämnas vidare kan man begära samtycke från personen ifråga. Det kan också vara lämpligt att lyfta barn och elevärenden avidentifierade om det inte är av betydelse att veta vem det gäller.

Överklagan och anmälan

Enligt skollagen kan elever och vårdnadshavare överklaga flera olika beslut kopplat till skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd, tex. åtgärdsprogram. Krav på handläggning har också tillkommit och besvärshänvisning ska alltid finnas i anslutning till beslut.

1 januari 2015 infördes en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen (SFS 2008:567). Lagen handlar om bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som i och med införandet gör det möjligt att anmäla till diskrimineringsombudsmannen. Förändringen är ett steg mot ett samhälle där alla ses som individer och där fler kan delta på lika villkor. Förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet gäller många samhällsområden där utbildningen är en av dem.